

5

zpravodaj

národní přehlídky amatérských divadelních souborů

SKROH Dům horníků Stráž p.Ralskem • 23.—28. října 1989

Program posledního dne přehlídky.

- 7.30 snídane
- 9.00 představení DS Kolín
- 10.30 slavnostní závěr NP, předání cen
- 11.30 oběd
- 12.30 závěrečné zasedání OS

Přátelé divadelníci,
vážení hosté,

9.národní přehlídka amatérských divadelních souborů hrajících pro děti se za několik okamžiků definitivně uzavře. Vše podstatné se už událo nebo bylo řečeno: při vystoupení účinných souborů z jednotlivých krajů ČSR na jevišti a jejich shlédnutí dětským publikem i divadelní veřejností v hledišti dětským publikem i divadelní veřejností v hledišti pěkného divadelního sálu Domu horníků či v Družbě; při pohovorech poroty se soubory, v diskusích, do nichž se plodně zapojili i členové semináře, vedoucí klubu dětského diváka a další účastníci přehlídky. Mnohé bylo rovněž řečeno na stránkách čtivého a čteného zpravodaje přehlídky. Kdo chtěl, mohl se zde poučit i z pohotově prováděných videoprojekcí.

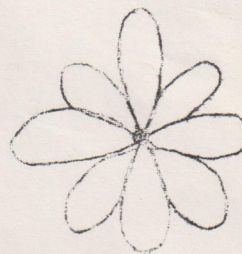
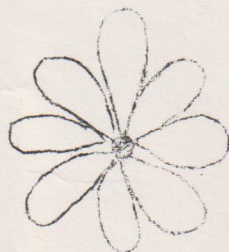
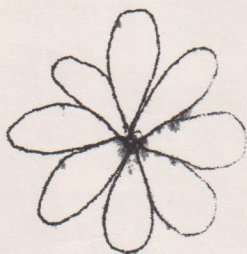
Na celkové hodnocení letošní přehlídky Dospělí dětem nám ještě chybí potřebný odstup, ale přece jen můžeme vyslovit, že letošní přehlídka znovu potrdila, že klíčovým problémem amatérských divadelních souborů hrajících pro děti stále zůstává dramaturgie. Přesto nás jistě zaujal pozitivní jev, který se na ní projevil: oproti minulé přehlídce se přece jen podařilo rozšířit repertoárovou paletu v této oblasti. Vedle pohádek se zde např. objevil text čerpající z odkazu commedie dell'arte. Text námětově čerpající z prózy ze života (z Kožíkovy knížky Cirkus u tří slunečnic), adaptace Havlíčkovy satirické básně Král Lávr, nebo i kouzelná pohádka, text čerpající z nonsensové poezie, Werichova pohádka apod.

Spolu s tím se na přehlídce objevily i různé přístupy k jevištnímu ztvárnění těchto textů, i když ne vždy se žádoucím zdarem, který by účinně zapůsobil na dětského návštěvníka. A také plně uspokojil nás, kteří jsme měli možnost shlédnout toto divadelní úsilí.

Přesvědčili jsme se zároveň, že skutečně pozitivních výsledků se dopracovávají ty soubory, které při tvorbě pro děti spojují své tvořivé síly s divadelními ambicemi. Tady někde je také skryta reálná perspektiva amatérských divadelních souborů hrajících pro děti.
Co ještě dodat?

Upřímně poděkovat všem účastníkům národní přehlídky za jejich vystoupení na jevišti, a ocenit ty nejlepší, poděkovat všem za jejich účast v diskusích a samozřejmě poděkovat i všem členům organizačního štábu a pracovních komisí za jejich obětavou a cennou práci pro zdar 9.národní přehlídky Dospělí dětem.

PhDr.František Sokol
předseda poroty

Ministerstvo kultury ČSR, vyhlašovatel 9.národní přehlídky amatérských divadelních souborů pro děti DOSPĚLÍ DĚTEM uděluje na návrh odborné poroty následující ocenění:

Cenu amatérskému souboru Jihomoravského divadla MěstoB Znojmo
za inscenaci hry Jiřího Čapouna STRAKATÁ KOMEDIE

Cenu Jiřímu Čapounovi
za autorskou, režijní a výtvarnou práci
na inscenaci hry STRAKATÁ KOMEDIE

Cenu divadelnímu souboru J.K.Tyla ZV ROH JČE České Budějovice
za inscenaci hry Josefa Koláře a Petra Prohala
DOBRODRUŽSTVÍ KOCOURKA MOORCOČKA

Cenu Martině Vodičkové
za režii a výpravu inscenace hry
DOBRODRUŽSTVÍ KOCOURKA MOORCOČKA

~~Cenu divadelního souboru Tyl MěKS Rakovník~~
za inscenaci hry Jaroslava Kadeřáka CÍRĚUS

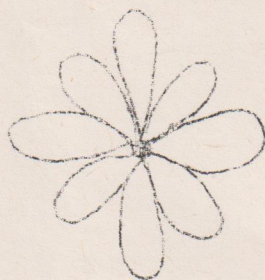
Cenu Jaroslavu Kadeřákovi
za autorskou a režijní práci na inscenaci
hry CÍRĚUS

Cenu Haně Dluhošové
za práci s učňovskou mládeží na inscenaci
KRÁLE LÁVRY

ve Stráži pod Ralskem dne 28.10.1989

za odbornou porotu:
PhDr. František Sokol
předseda

za vyhlášovatele:
Lenka Lázniovská
vedoucí OSO ÚKVČ

Organizační štáb 9. národní přehlídky amatérských
divadelních souborů pro děti DO SPĚLÝM DĚTEM uděluje
všem zúčastněným souborům CENU ZA ÚČAST.

HODNOCENÍ POROTY

DS Tyl MěKS Rakovník

"Cir^kus" je typem inscenace, které za základ slouží dramatizace literární předlohy. Jaroslav Kodeš, který je zároveň i režisérem představení, si vybral z průměrné literární předlohy, která ale obsahuje společensky lidské téma, situace, které lze znázornit jednáním. V úvodu představení herci zveřejní, že budou dětem příběh "vyprávět", nikoliv si na něj "hrát". Vyprávění klauna Silvestra je přerušováno inscenováním některých situací. Výborně jsou sjednoceny síly dětských a dospělých herců. Přesně funguje charakterizace postav. Pohyb a akce sdělují obsah. Vše je doplněno kvalitním zvukovým plánem. Soubor dokázal odhadnout míru formy a obsahu.

Rakovnický "Cir^kus" je příkladem inscenace, na které soubor tvůrčím způsobem pracuje od premiéry a nepovažuje ji za jednu již uzavřenou konzervu, která se nesmí otevřít.

Problematickým místem této zajímavé inscenace je situace Silvestrova představení na dvorečku, kde by nás měl přesvědčit, že byl neprávem vyhozen novým ředitelem. Chápeme, že zvládnutí dlouhého klaunského výstupu je obtížné, ale zde má soubor ještě nejvíce rezerv.

Nejšťastnějším asi také není závěrečné použití plachty. Divák se těší, že na stínovém divadle objeví "něco", leč jeho očekávání není naplněno.

Je potřeba konstatovat, že toto úspěšné rakovnické představení je příkladem zdařilé inscenační cesty divadla pro děti, kde jsou náměty z literární předlohy použity k rozvinutí jevištních akcí.

Jaroslav Dejl

DS "Heřman" - Studio ViňOuŠ Heřmanův Městec

Podklad inscenace tvoří známá pohádka Jana Wericha. Je napsaná velmi osobitým stylem, s laskavě ironickým nadhledem nad starým příběhem, do něhož se už kdysi dávno přimíchalo o něco víc intimní hořkosti života než bývá v pohádkách zvykem.

Příběh je na scénu uveden v úvozovkách. Tentokrát jsou to technikáři, kteří jsou nuceni hrát za herce. Tento vstup vybízí diváky, aby vše, co následuje, považovali za upřímnou snahu lidí, kteří to, co dělají, moc neumějí. Tím se zároveň ospravedlňuje zamýšlený naivistický přístup k literárnímu materiálu. Vstup sám o sobě působí velmi sympaticky prostotou a bezprostředností.

Základním problémem inscenace je však to, že se úvozky vytrácejí ve chvíli, kdy se začíná znázorňovat vlastní příběh. "Technikáři" se připomínají už jen vnějšími detaily /špatné nástupy, zapomenutá rekvizita atd./. Ale situace vlastního příběhu jsou ztvárňovány víceméně iluzionisticky. Tam, kde v próze je jen věcné konstatování "klasického" konfliktu mezi nevěrou ženou, milencem a manželem, který překáží, nastupuje na scéně jeho obšírné, neakční a popisné vysvětlování. A v té chvíli se naivismus záměrný javí jako neumělost skutečná a působivost inscenace to oslabuje.

Alena Urbanová

DS "Změny" SOUs Vítkovice

Sympatickým závěrem 9.národní přehlídky Dospělí dětem se stalo vystoupení divadelního souboru Změny SOUs Ostrava Vítkovice s Mlejnkovou úpravou básnického textu Karla Havlíčka Borovského Král Lávro. Mladičký soubor pod vedením režisérky Hany Dluhošové vychází z principů dramatické výchovy. Humor vycházející z literární předlohy je umocňován scénickými prostředky. Jedná se o čistou, citlivou a kolektivní divadelní práci na textu, který je asi absolutně vzdálen zájmu interpretů, ale zároveň jim pomáhá ve stylizaci a nadhledu. Práce režisérky je ukázkou, že i klasický básnický text, dokonce školně povinný, lze realizovat s invencí.

Jaroslav Dejl

JAK TO VIDĚLI SEMINARISTÉ

Cirkus:

- svěží představení, v tempu
- krásně si hráli
- všichni měli funkci /při vaření nepotřebovali rekvizity/
- využili vlastní tvořivost i tvořivost dětí, vlastní fantazii i fantazii dětí
- iluze cirkusu /stínohra/ je krásná; jde proti textu, že je cirkus nudný
- není vyvolána atmosféra klaunského čísla
- problém klauna je asi problémem hereckého limitu
- redukcí původní předlohy eliminovali spoustu popisných věcí
- mají schopnost udržet svěžest
- obrovský vklad invence - je to v podstatě autorské divadlo, všichni tvoří

Fimfárum:

- byl jsem za ně nešťastný
- je tu problém přenosnosti a nepřenosnosti Wericha - jeho textů
- je to jedna z nejobtížnějších předloh k přenosu, je to opravdu ořech
- podstatné je pokusit se v inscenaci vyhmátnout téma pro děti
- oni vědí, že někteří z nich jsou totální neherci a oni to na tom postaví; zafunguje to někdy - často ne; dneska to bylo to druhé

Král Lávra:

- silný kladný dojem
- dramatizování poezie jako takové bezvadně funguje
- text sám je kompaktní a to ostatní je ilustrace, která má opodstatnění

- je to mezní druh přednesu kombinovaný s divadelními prvky
- nacházejí v předloze množství problémů, o které jim jde
- krásná atmosféra
- je to fantastická práce s učni

Inspirativní představení DIVIDLA z Ostravy Nevyplazuj jazyk na lva aneb Hraní(si):

- nevytvářejí příběh, ale vyzby přes slovo, rekvizitu, pohyb, atd.
- úžasný kontakt přes lidi
- přesně vyhmátli, jak vtáhnout nás do představení, smysluplný závěr

(bylo natolik inspirativní, že ačkoliv nebylo "přehlídkové", semináristé se zatoužili vyjádřit)

A JAK SE DÍVÁ NEJMLADŠÍ METODIČKA NA SEMINÁŘ?

Seminář pod vedením "báječné, tetičky" paní Evy Machkové, je skutečně báječný a přínosný, ať si to zní jako fráze. Naučit se vnímat představení objektivně a kriticky, vyhmátnout pocity v obecná fakta, diskutovat podle pravidel, respektovat řadu názorů, které mě původně vůbec neoslovily...to je asi to nejdůležitější.

Dál bych se ráda zmínila o diskutovaných problémech, které se týkají přímo mé práce, například činnosti metodika jako dramaturga, výběru odborné poroty, vzdělávací činnosti pro amatérské divadla, problematiku seminářů vůbec....

Takže z mého pohledu: pracovní i přátelská atmosféra, dobrá úroveň představení, otevřenost diskusí na seminářích, důstojné i příjemné prostředí, a to vůbec nejkrásnější, že tohle všechno je tady kvůli těm nejmenším človíčkům - dětem. Zaslouží si to.

Kateřina Ratajová
OKS Rokycany

HODNOCENÍ

krajských novot

DS Tyl MěKS Rakovník

Vysokou úroveň do přehlídky vnesla inscenace Cirkus rakovnického souboru. Úspěch začíná už v dramaturgii. Režisér Jaroslav Kodeš napsal na motivy knížky Františka Kožíka vlastní scénář, v němž poskytl hereckému kolektivu dostatek prostoru nejen pro improvizaci, ale především pro tvůrčí hledání.

Inscenace má svébytnou jevištní poetiku, která vychází z pochopení dětského diváka a nápaditě rozvíjí jeho fantazii. Režijní metoda pracuje s metaforou a se znakem. Daří se jí to díky obdivuhodné imaginaci režiséra a jeho schopnosti propojit jednotlivé divadelní prostředky v kompaktní výrazivo - v konkrétní jevištní řeč. Hudba, pohybové etudy, zvuk a svícení zde nezastupují funkci doprovodnou, ale naopak: jejich obsahová sdělnost vytváří základní logiku vyprávění. Proto také vystačí celá inscenace s cirkusovou plachtou a cestovním kufrem, ostatní dekorace a rekvizity jsou zahrány herci (dveře, tramvaj, auto, kredenc etc). V důsledku toho mají jednotlivé situace potřebnou dynamiku, hutnost a především hravost. Ta je totiž charakteristickým prvkem představení, který současně funguje i jako estetický fenomén. Divák má potěšení nejen z příběhu a jeho postupného rozvíjení, ale i ze způsobu, jakým je traktován.. Způsob hry - zkrátka hraní - je dětskému divákovi nejbližší a přitom vychází i ze samotné podstaty divadla.

Pokud jde o volbu ústředního tématu, můžeme mít radost právě tak jako děti. Na příběhu klauna, kterého v cirkuse nechce nový ředitel, je nám nabídnuta myšlenka, jaký je svět bez smíchu a jací jsou ti, kteří ho potřebují. Proto je situace, kdy klaun Silvestr na dvoře pro radost rozesměje své dětské přátele - ale i ministra - velmi důležitá; je totiž vyvrcholením inscenace - vyvrcholením nejen emocionálním, ale i filozofickým. Je proto opravdu nezbytné, aby toto klaunské číslo rozesmálo. Zatím se to bohužel v inscenaci nedaří. Celý divadelní kolektiv však svou sympatickou cílevědomostí a schopnostmi je příslibem, že tento problém co nejdříve odstraní. Je nutné ocenit ještě jeden fakt. Režisér pracuje vedle dospělých i s dětmi. Na výsledku je vidět, že má i k této ne-

lehké práci talent, neboť pod jeho vedením představitelé dětských rolí přispívají k půvabu představení.

Porota pracovala ve složení: J.Šindelář, A.Urbanová, J.Černíková, P.Janiš, M.Schejbal, S.Skopal

Divadelní soubor Změny SOUs Ostrava - Vítkovice

Soubor se věnuje perspektivnímu způsobu divadelní práce. Režisérka podněcuje herce k uplatnění vlastních nápadů a teprve na základě improvizací začne vznikat půdorys inscenace. V případě Krále Lávry se "školní četba" stala základem pro hravé a vtipné představení, v němž rytmus básně je přetaven do svébytně rytmizovaného tvaru divadelního, ať už ve verbálním projevu či v jevištní akci /herec x chór/. Smysl pro obraznou jevištní výpověď je u této inscenace mladého souboru nejsympatičtější.

Jiří Štefanides

Porota pracovala ve složení: E.Polzerová, A.Navrátil, J.Štefanides, P.Milfajt

DS Heřman - studio ViŇOuŠ MěKS Heřmanův Městec

Soubor zvolil vědomě naivistický přístup a důsledné zcizování, což mu umožnilo využít některé nedostatky souboru i jednotlivců k humorné nadsázce a přitom zachovat a interpretovat autorův osobitý humor. Ohlas představení byl naprosto spontánní, tento typ produkce však může mít své výkyvy před jiným obecenstvím, proto bylo sice uděleno 1.místo stejně jako souboru z Lomnice, ale v postupu na NP byl soubor zařazen jako náhradník, neboť event.výkyvy nelze zcela spolehlivě odhadnout.

Eva Machková

Porota pracovala ve složení: J.Vosecký, A.Exnarová, E.Machková, J.Lédl, M.Kučera

Moje milá deníčku

Můj milý deníčku, po vyslechnutí diskuse o Zvířátkách a Petrovských jsem dlouho nemohla usnout a rozhodla jsem se Tě aspoň na chvíli proměnit v "můj slovníček". Ta diskuse byla totiž nejen nepřehledná, nesouvislá a emocionální, ale také poněkud zbytečně konfliktní. Ten jakoby konflikt totiž vznikl na základě zmatení pojmů. To máte, jako když někdo řekne "aréna" a ve skutečnosti myslí prostor nevyvýšený a (nebo) bez kukátkového portálu, což ještě vůbec nemusí být ani poloaréna, natož pak celá. Také pocity jakoby někdo v programu přehlídky přeceňoval nebo jednoznačně uznával jen divadlo autorské a bral Máji právo na divadlo interpretační, byly tohoto druhu. Do čtvrtednečního odpoledne totiž bylo na přehlídce jediné autorské divadlo: Kaplické představení Vítejte v peřinové zemi, které nebylo žádnou z hovořících skupin účastníků - tj. porotou, seminářem, klubem dětského diváka - nijak kladně oceněno, natožpak přeceněno. Plného shodného ocenění /a myslím, že vůbec ne přecenění/ se dostalo souboru budějovickému. Jenomže to vůbec nebylo divadlo autorské. Vzali totiž hotový text - dramatizaci, která vznikla jinde a jinak. A ten text režijně, inscenačně vyložili. Interpretační divadlo nevzniká portálem a kulisami, stejně jako autorské netvoří netradiční prostor, znaková scénografie, nepsychologický projev. Máte fakt, že skutečné autorské, mladé, netradiční atd. divadlo běžně, ba většinou užívá atypických prostorů, nepsychologických typů herectví, znaků a metafor, nepopisného kostýmování a vybavení jeviště, jakož také toho, že například všichni jsou pořád na scéně, i když nehrají. Ale tohle všechno není výhradním majetkem mladého, autorského atd. divadla. Nebo myslíte, že do této kategorie patří Macháčkovi Naši furianti na Národním divadle? A jestliže tuto inscenaci pochválíme a rozebereme, v čem je dobrá a účinná, znamená to, že nekriticky a jednostranně preferujeme...no a tak dále? Jak to tak tady poslouchám, měl bys být hodně tlustý, můj milý slovníčku, protože těch neuvážených, nepodložených, neujasněných termínů tu lítá celá kupa. Mejdě tak o -ismy, protože řekne-li se slovo "naturalismus", ještě to nemusí znamenat, že jde řeč o onom historicky určeném a definovatelném uměleckém směru, ale může také jít o obecnější užití tohoto termínu. Jde spíš o to, že ne všechno, co se tu hraje, je "pohádka", jak se někdy z přescény překvapivě dozvídáme. Padly tu nemístné termíny jako iluzivnost. A určitě v mnoha případech tímž slovem různí diskutéři myslívají různé věci. Jak potom má být jasno v inscenaci, když není jasno v základních pojmech!

Eva Machková

Poslední den s Klubem dětského diváka

Jaroslav Kodeš: Cirkus

Název vzbudil v dětech představu barevnosti cirkusových výstupů již před vlastním představením. Na jevišti se ale odehrával příběh o cirkusu, o jeho zákulisí. Došlo pak k tomu, že jejich barevnou představu při kreslení navodil pouze barevný stan v pozadí jeviště, takže jej všechny děti malovaly. Jenže bez postav. Příběh v dětech sám nevyvolal tu odezvu, jakou jsme očekávali my dospělí. Necítily se dostatečně do příběhu klauna Silvestra. Při vyhledávání různých zaměstnání Silvestr neuspěl pro svou přílišnou dobrotu. To děti pochopily, ale zřejmě je zavedlo, že přijal i sám pro sebe hodnocení, že všechno dělá špatně. Tím jako by vznikl omylný pocit, že je tak hodný, až je hloupý. Zřejmě to souvisí i se současnou společenskou normou, že je lépe hodnocen ten, kdo má, než ten, kdo umí nebo je dobrý, jak se to ostatně pojmenovalo na trnavském semináři, o kterém jsem ve Zpravodaji informovala. Jednotlivé věci se líbily jako např. váha. Děti si také neporadily se systémem příkazů a zákazů výchovných, že kytky se v parku netrhají. Oslík i děti tam koneckonců trávu zvířeli, a to se přece nemá. Líbilo se stínové předvádění cirkusových čísel, ale zajímalo je na tom, jak to bylo provedeno technicky. Opodstatnění znovu-přijetí Silvestra do cirkusu bylo nedostatečné, protože to super-číslo jeho klaunského umění se jaksi nedostavilo a nevzbudilo slibované veselí.

Jan Werich: Fimfárum

Vstup do pohádky prostřednictvím technických pracovníků kromě jedné holčičky ihned odhalily jako nepravdu. Chápaly to pak zcela odděleně od vlastního "příběhu" pohádky. Líbily se otáčivé kulisy, protože umožnily rychlou proměnu situací. Líbil se v této souvislosti rovněž hudební motiv. Důvody, proč nadpřirozené bytosti čert a vodník pomáhaly kováři, hodnotily zcela účelově. Vodník kováře, který by se utopil, ve vodě nechtěl. Čert už v pekle neměl místo a pod. O postavě kováře řekly, že to byl sra-b, neměl sebedůvěru, bál se ženy. Ale jinak byl hodný a pracovitý. Nelíbilo se, že čert škrtal špatně sirkami /jeden chlapeček doporučil dýmovnici/, většinou děti odmítly pravou pušku, navrhovaly, že by tam měla být špuntovka. Líbilo se fimfárum - ta kouzelná hůlčička, kterou by mnozí chtěli mít, aby ji mohli použít, když je někdo trápí.

K.H.Borovský - J.Mlejnek: Král Lávra

Starší děti znaly ze školy tento text, takže věděly, o čem byl. Interpretace jim pomohla příběh doilustrovat. Pro menší děti byl text bariérou srozumitelnosti. Jakmile se zavede pojem král, princezna, vynoří se jim určitá představa zcela phatická. Jsou pak zklamány, jestliže tato postava nemá ten správný kostým. Tamburina jako koruna je pak odmítnuta. V tom okamžiku pak "nezahrají" ani kostýmy. Ve hře bylo řečeno, že se v té zemi měli dobře a přitom herci vypadali jako chudí otrhanci. Postavy byly jedna od druhé k nerozeznání. Představení je neinspirovalo k tomu, že by je chtěly malovat. Na závěr vznikla mezi staršími dětmi debata na téma, zda se vada má chovávat nebo ne, které se malé děti nezúčastnily.

NA ZÁVĚR

Práce v Klubu dětského diváka reflektuje pocity a postřehy dětí. Tato zpětná vazba nastoluje určité problémy ve vnímání. Začali jsme s touto prací na minulé Národní přehlídce, kde jsme se učili, jak s dětmi pracovat. výsledky shrnula Ivana Veltrubská ve svém článku v Almanachu, který jste letos obdrželi. Na další přehlídce bychom chtěli zkusit, zda se tyto hypotézy potvrdí, a pak se pokusit výsledky shrnout a pojmenovat, jak nejlépe budeme umět. Práce se nám i dětem moc líbila. Už tradičně díky všem pořadatelům a obětavcům, kteří umožňují v hezkém prostředí zdejšího Domu horníků s veškerou péčí naše konání. Takže se těšíme na příští shledanou.

Vaši dospělí zástupci Klubu dětského diváka

doktorka Ivanka, Aťka a báječný strýček
Papa

Paterno přemítání o Popelčinyých problémech

Wahla náti:

O VZTAHU DIVADLO - ŽIVOT

Je dost inscenací pro děti, které postrádají jednu základní věc: trochu přemýšlení ne nad divadlem, ale nad životem. Připravuje-li se inscenace pro dospělé, je to samozřejmé. Při prvních zkouškách shromažďují režisér a herci své životní postřehy, vytvářejí si zásoby možných asociací, hledají co nejužší a nejhlubší souvislosti dramatického obrazu s realitou života, formují společný názor. Ale inscenace pro děti se zhusta začíná studovat naslepo. Na začátku zřejmě vždycky stačí zjištění, že téma vítězství dobra nad zlem či zdařilé nápravy, nějaké neplechy nebo špatné vlastnosti je z textu zřejmé, a že příběhu, který realizuje, mohou děti porozumět - a jde se na věc. Jenže tak nikdy nevznikne smysluplná inscenace. I kdyby byla na venek sebeobratněji sestavena, bude to dílo mrtvé, jestliže nedokážeme naplnit prostor mezi řádky svými vlastními bezprostředními životními postřehy, znalostí a subjektivním prožitkem reality, které se můžeme dramatickým obrazem dotknout. Divadelník netvoří novou skutečnost z materiálu slov textu, ale jako každý jiný umělec bezprostředně z materiálu života. Přitom vůbec nezáleží na rozměru: maňásková miniatura stejně jako Faust je obraz, je podobenství, je člověčí realita, viděná v zrcadle, nastaveném v neobvyklém úhlu. A tato realita je také nedělitelná. Děti žijí v našem reálném světě, ne kdesi ^{mo} něj v růžové mlze snů a her. Spoluprožívají ho s námi - a i jim jako nám nabízí tento svět vedle radosti i stresy, úzkosti, osamělost, citové vyhladovění, pokořování.

Hrajeme-li pro ně divadlo, neděláme to proto, abychom je poučovali, ani proti, abychom vyplnili prázdnou hodinku, ale proto, abychom jim pomáhali v tom složitém a nepřehledném světě žít.

Alena Urbanová

Dva roky jsou moc i málo ▽

Mně osobně pocit, že ta několikalétá práce s Mladou scénou SKP Třebíč měla přece jenom možná nějaký smysl a význam. Osm let jsme se potýkali s různými texty her pro děti, zkoušeli, co lze a co ne. Souboru dala totéž a potom možnost asi čtyřiceti repríz Malého tygra, neboť jsme objeli, co se dalo. Je zajímavé, že nás Tygr pavil i po dvou letech a jenom osobní problémy nás přinutily představení stáhnout. Jinak nám relativně úspěšná účast na minulé přehlídce ve Stráži nepomohla vyřešit základní problém - poslední rok nemáme kde zkoušet.

Zřizovatele náš problém a činnost ani tak moc nezajímá, neboť musí řešit jiné úkoly a těžkosti.

Jaroslav Dejl

METODICKÁ VÝCHOVOČESKÉHO KKS

MILKA ČISAŘOVÁ

ODPOVÍDÁ NA DÁLKU

Ptala se a komentovala Eva Machková

E.M. - Na jakých zásadách je založeno Tvoje pojetí metodické péče o amatérské divadlo dospělých pro děti?

M.C. - V našem kraji je divadlo pro děti součástí amatérského divadla jako celku a dost dobře se nedá vydělit ani v metodické práci. Na různých akcích - přehlídkách, seminářích, v kursech lidové konzervatoře - shromažďujeme amatéry, kteří mají zájem o dobré divadlo pro děti, ale na druhé straně dobré divadlo pro děti je zajímavé i pro ty, kteří inscenace ze všech větví amatérského divadla (včetně dětského a loutkového divadla a divadla poezie) z různých krajských přehlídek, jež se ucházejí o účast na různých přehlídkách národních. Například v roce 1985 byla na inspiraci pro všechny účastníky nesmírně zajímavá inscenace hradeckého Rozmarýnku - Hrnečku vař, podle Erbena.

E.M. - Ano, divadlo je buď dobré nebo špatné - to je stará známá věc. Ale ti "velcí" divadelníci se také potřebují dozvědět něco o speciálnímu, poznat, v čem je divadlo pro děti poněkud jiné, že je dobře dělat lze, a jak se to dělá, aby dobré bylo.

M.C. - Proto jsme založili specializovanou přehlídku - nejen kvůli postupu. Začínali jsme skromně tím, že jsme v roce 1983 dvě inscenace pro děti zařadili do přehlídky amatérských souborů kategorie B. Obě hodnotila stejná porota jako ostatní představení a kladla na ně stejné nároky. V roce 1985 se konala první samostatná přehlídka v Náchodě. V roce 1987 byla přemístěna do Havlíčkova Brodu, kde se konala i letos. Ve všech třech přehlídkách bylo zařazeno asi po pěti představeních. První dvě přehlídky se konaly na přání pořadatelů ve všední dny a jen jedním dnem zasahovaly do víkendů. To bylo výhodné z hlediska náboru dětského publika, ale znemožňovalo to soustředit na přehlídku větší počet amatérů, kteří přicházejí s novými přístupy k divadlu pro děti. Pořádáme ale i specializované semináře v rámci přehlídek. V roce 1983 vedl seminář dr. Fr. Sokol - zabýval se specifikou dětského diváka. V r. 1985 měla v Náchodě seminář Zdena Josková. V průběhu přehlídky společně s posluchači upravila hru Miloše Macourka Jedničky má papoušek. To byl velmi užitečný seminář a časem by bylo dobře ho zopakovat. A pak jsou tu diskuse při přehlídkách. Letos v Havlíčkově Brodě diskutovali seminaristé o představeních souběžně s protou a vystupovali pak na veřejném hodnocení.

E.M. - To je nesmírně důležité, protože má-li člověk umět dělat dobré divadlo, musí na něj mít také nějaký názor, zformulovat ho a zdůvodnit, ne se spokojovat s mlhavým "líbí-ne-líbí". A co specifika dětského diváka?

M.C. - V letošním roce jsme měli v Havlíčkově Brodě poprvé tzv. dětskou porotu, tj. skupinu dětí vedenou psychologem a divadelnicí. V tom budeme pokračovat, protože poznatky z této práce doplňují, obohacují a korigují onen pohled "zvenčí", pohled dospělých, s nímž přichází porota a seminaristé. S touto tematikou počítáme i v dalších seminářích.

E.M. - Myslím, že je to dobrá perspektiva, a tak ti děkuji jako tazatelka za rozhovor a jako letitá "pěstitelka" amatérského divadla pro děti za rozhovor a jako letitá "pěstitelka" amatérského divadla pro děti za skvělou metodickou práci.

TOUŽE DOSUD NEZNÁMÁ

Zajistit Janu Matějkovou, novou metodičku KKS v Ústí nad Labem, nebyla jednoduchá záležitost. Podařilo se to až na úplný závěr přehlídky. Výslech nebyl dlouhý, zadržaná se chovala slušně a odpovídala odevzdaně na všechny kladené otázky /otázky NEUVÁŽIMÉ/ upravené odpovědi ano/. Jana Matějková je zaměstnána na KKS v Ústí nad Labem od 1.10.1989 a do dnešního dne odpracovala cca šest pracovních dní - ostatní dny se musela věnovat závažným rodinným povinnostem.

Jmenovaná bydlí v Teplicích, kde na ni přes den čeká její čtyřletá dcera Tereška. V tomtéž městě pracovala pět let na oddělení ZUČ Okresního kulturního střediska. Dotazovaná uvádí, že na KKS v Ústí nad Labem převzala obor divadlo kompletní /tzv. velké divadlo a divadlo pro děti/, dále pak umělecký přednes mládeže /a dospělých/ a literární tvorbu. Výše jmenovaná si plně uvědomuje, že převzít obor po chvalně známé metodičce Janě Urbanové je štěstí i smůla zároveň. Je to však v každém případě zavazující pro pokračování její spolupráce se soubory ve snaze o jejich maximální péči.

Potvrzuji, že toto bylo vyřčeno se vši vážností a odpovědností už proto, že má být zaprotokolováno a zveřejněno ve Zpravodaji č.5.

Otázky kladl a výpovědi sepsal

Jiří Pokorný

My jsme měli jako hostesky manžele Krásných a bylo nám s nimi strašně pěkně.

DIVIDLO + ZMĚNY

OSZRAVA

POTKÁVÁNÍ

S Jitkou a Josefem Řezáčovými jsem se setkala ihned po představení. Přišli ještě celí zpocení a rozjitřeni. Nepříliš vhodná chvíle k úvahám o vlastní práci. Když se rozhovořili, začali mluvit nejdříve o své práci s dětmi. Jak se k ní dostali: Na úplném začátku z nutnosti a nic příliš radostného v tom nebylo. Očekávalo se od nich jako od učitelů češtiny, že čas od času udělají nějaké to pásmo k příležitostem. A tak ho udělali, jenomže trochu jinak, než bylo zvykem. Nepostavili děti do řady, nedali jim do ruky papír s klasikem. Nedělali to prostě pro povinnou čárku. Zpočátku měli trochu problémy, ale pak přišly úspěchy a několikerá účast na Národní přehlídce dětské recitace v Mělníku. K dětské recitaci tíhnou stále, využívají prostředků dramatické výchovy, ale na divadlo /dětské/ si prý dosud netroufli. Inscenovaná poezie je jim blízká i proto, že ji chápou jako nutnou součást své "kantořiny".

Mluvíme a mluvíme o Heřmaňáčku a na únavu se pozapomⁿělo. Jak se o práci dělí? Odpovídá Jitka: "To všechno Josef. On vymýšlí melodie, já je zapisuju do not. Já nejsem tvořivý typ. Jsem spíš ve vleku." Josef: "To není pravda, vždyť teď vede soubor samostatně, já jí dělám pomocníka" - říkám si, vida, střet! Co se z něho vyklube? A ono se klube - "Trochu pomýšlím na to, že si založím konkurenční soubor. Ne abychom se doma hádali, ale aby vznikla zdravá rivalita, aby se zapojilo víc dětí, abychom měli možnost konfrontace."

Dobře, říkám, ale co divadlo dospělých dětem?

Jitka odpovídá okamžitě: "Je to fantastická věc, když se při ní myslí na děti. Když se jde mezi ně." K tomu Josef: "Snažíme se využívat principů, které se nám osvědčily při dramatické výchově. Nechceme sestupovat k dětem a přinášet jim světlo z výšin dospělé moudrosti. Máme rádi pohádky a chtěli bychom si je spolu s nimi hrát v prostoru, který by nám pro setkání oboustranně vyhovoval!"

"Máme vůči dětem dluhy", říkají tihle kantoři, "soustavně je přetěžujeme, prikazujeme jim, zaháníme je do stresů. A tak si zaslouží, abychom si s nimi a pro ně hráli." Přiznám se, že kdyby závist nebyla tak ošklivá vlastnost, záviděla bych dětem: Heřmanova

Městce za všechny jiné, které se s poezií a s literaturou potkávají přes povinně odvrčené básničky. Málem bychom už dnes považovali ony české kantory, neúnavné pěstitele vzdělanosti lopotící se na úhuru každodenní uspěchané přítomnosti, za skansenový žánrový obrázek a málem nadpřirozené bytosti. Naštěstí ještě žijí, i když se pochopitelně převlékli do džíns a studují prostředky dramatické výchovy. Myslím na děti z Heřmanova Městce. Páni učitelé, šťastné to děti!

Eva Rolečková

NÁRODNÍ PŘEHLÍDKA OČIMA ORGANIZÁTORŮ

Videozáznamy jako studijní materiál

Psali jsme o představeních, semináři, diskusích - o lecčems. Nepsali jsme zatím o programu, který byl velmi navštěvován: - o videoprojekci záznamu představení jednotlivých souborů. Zkušenost z letošního roku prokázala, že pořizování videozáznamů soutěžních představení má a bude mít velký studijní i metodický význam. To, že má, můžeme s jistotou říci již dnes, svědčí o tom reakce souboru při projekci - porovnávání výrčků poroty s tím, co se objevuje na obrazovce...Vždyť videozařízení opravdu není běžným vybavením kulturních zařízení a tak se nejeden soubor viděl na prknech, které znamenají svět až zde.

O tom, že videozáznamy budou mít metodický přínos svědčí mimo jiné i to, že záznam ze všech představení národní přehlídky si pro studijní a metodické účely objednalo Krajské kulturní středisko Severomoravského kraje, které se ohystá /jmenovitě Saša Rychecký/us pořádat na jejích podkladě seminář pro soubory svého kraje.

Pořizování videozáznamů a jejich kopií pro soubory je opravdovým přínosem Domu horníků, nejen k průběhu, ale i k metodickému vyznění národní přehlídky.

-hor-

DUMÁRKY

Ještě trochu o dětech

Pořád tu o nich mluvíme. Vždyť jsme tu vlastně kvůli nim. Děti říkaly, děti reagují, dětem se líbí...po všech těch debatách se trochu bojím, abychom nepodlehli klamu a uvědomili si, že dítě není abstrakce. Neexistuje přece DÍTĚ, které tak a tak vnímá a tak a tak komunikuje, stejně jako neexistuje DIVÁK ve smyslu platónské ideje. Taková kategorie je jen naším pracovním zjednodušením. Je například rozdíl mezi divákem poučeným /třeba nedospělým, ale tím, co chodí do divadla pravidelně/ a člověkem, který se povinně zúčastnil divadelního představení se školou před dvaceti lety. To samozřejmě naznamená, že bych chtěla podceňovat výsledky práce v Klubu dětského diváka. Spíš na-vazuji na argumentaci při rozboru představení, že dětem se líbilo, děti nechápou, Dítě je v každém případě osobnost nebo z něj taková snad postupně roste.

Eva Rolečková

Má metodik jezdit se souborem na přehlídky?

Jsem přesvědčen, že ano. Na jakoukoliv přehlídku. Zvláště na soutěžní. Soubory jsou nervozní a metodik je vlastně mnohdy jediným člověkem, který sice souboru fandí, je však přece jen mimo soubor a tak po představení má relativně nejchladnější hlavu. Do jisté míry chápu určitou pouzřenost souboru, když po půl roku práce a ve snaze odehrát představení třeba s vysokou horečkou, přijde někdy pět, když se přidají seminariáti i třicet "moudrých" a během určitého krátkého času najde na představení chyby. A tu zůstává všechno "viset" na metodikovi, aby na jedné straně soubor podržel, na druhé straně pak uklidnil vášně a členům souboru připomenul, že připomínky jsou skutečně připomínky, ne hřebíčky do rakve inscenace, že jsou myšleny upřímně ve snaze pomoci v další práci. Kdo jiný by měl více znát soubor než metodik a komu by soubor měl naopak důvěřovat víc než metodikovi? Jaké štěstí pro obě strany, když toto funguje. Ale často to naopak nefunguje, soubor zůstává sám, neboť metodik z různých důvodů zůstal doma. Je to škoda, opět pro obě strany.

Jiří Pokorný

